

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

CAUZA PANIOGLU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 33794/14)

HOTĂRÂRE

Art. 10 • Libertatea de exprimare • Realizarea unui echilibru just în impunerea sancțiunii prevăzute în Codul deontologic judecătorului pentru publicarea de acuzații nefondate care pun în discuție probitatea morală și profesională a unui coleg judecător • Interpretarea prevederii din cod rezonabilă și previzibilă pentru un profesionist cu o bogată experiență în domeniu • În calitate de judecător, reclamantul trebuie să dea dovadă de reținere în exercitarea libertății de exprimare când autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești ar putea fi puse în discuție • Decizie inclusă permanent în dosarul profesional al reclamantului și luată în considerare la analizarea cererilor de promovare, dar care nu împiedică participarea la concursuri de promovare • Sancțiune proporțională în circumstanțele respective

STRASBOURG

8 decembrie 2020

DEFINITIVĂ

19 aprilie 2021

*Hotărârea a rămas definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție.
Poate suferi modificări de formă.*

În cauza Panioglu împotriva României

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

Yonko Grozev, *președinte*,

Tim Eicke,

Faris Vehabović,

Iulia Antoanella Motoc,

Armen Harutyunyan,

Pere Pastor Vilanova,

Jolien Schukking, *judcători*,

și Andrea Tamietti, *grefierul secției*,

Având în vedere:

cererea (nr. 33794/14) îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, doamna Daniela Panioglu („reclamanta”), a sesizat Curtea, la 28 aprilie 2014, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”);

decizia de a comunica cererea Guvernului României („Guvernul”);

observațiile părților;

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 17 noiembrie 2020,

pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Reclamanta s-a plâns că sancțiunea aplicată prin decizia din 1 noiembrie 2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a împiedicat-o în mod automat timp de mai mulți ani să ia parte la examene de promovare profesională. S-a plâns, de asemenea, de imprevizibilitate în ceea ce privește Codul deontologic al judecătorilor, în măsura în care acesta nu definea conceptul de opinie exprimată cu privire la probitatea morală și profesională a unui coleg, reprezentând o încălcare a libertății sale de exprimare. Aceasta a invocat art. 10 din Convenție.

ÎN FAPT

2. Reclamanta s-a născut în 1968 și locuiește în București. În fața Curții a fost reprezentată de domnul C.L. Popescu, un avocat practicant în București.

3. Guvernul a fost reprezentat succesiv de agenții guvernamentale, doamna C. Brumar, domnul V. Mocanu și doamna S.M. Teodoroiu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

I. ISTORICUL CAUZEI

4. Reclamanta este judecător din cadrul Curții de Apel București.

5. În martie 2012, reclamanta a scris un articol despre președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție având titlul „Nimic despre cum un tovarăș procuror a devenit președintele tuturor judecătorilor”. Articolul cuprinde următoarele:

„Străbunicului meu, Nică Oprea, omorât de comuniști

În anul 1980, când lagărul comunist devenea tot mai cumplit, actualul președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție era numit procuror în orașul în care m-am născut. Orașul avea industrie metalurgică și șantier naval, prin urmare colcăia de securiști, de la micii turnători până la cei mai abili și privilegiați torționari.

Eu aveam 12 ani și eram în clasa a VI-a. Pentru că era mai mereu la serviciu și ca să stea cât mai mult timp cu noi, mama ne lua, pe mine și pe fratele meu mai mic, la defilarea de 23 august. Odată am fost scoși să-l vedem, pe un stadion, pe Nicolae Ceaușescu, care venea în orașul nostru cu elicopterul. Îmi amintesc că am stat ore nesfârșite în picioare, sub un soare ucigător. Erau oameni mulți și ponosiți. Cu toții stăteam drepti și repetam lozincile. Lângă mine o femeie, care, de-atâta oboseală, doar mima uralele. Atunci, întorcând capul sub soarele năucitor, am văzut că un bărbat a apucat-o de braț și i-a spus, discret, să-l urmeze. Doar pentru că vorbise fără glas. Nu am mai avut curiozitatea să-l văd pe marele conducător. Am plecat și, după ce ne-am îndepărtat bine de stadion, o tot întrebam pe mama: De ce? În tot acest timp, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție era procuror, în plină ascensiune. Cum o fi luptat tovarășa procuror pentru stărpirea dușmanului orânduiri socialiste și înfăptuirea omului nou? Desigur, cu arma sa, dosarele.

Începusem să-mi imaginez ce se poate întâmpla în beciuri, de unde unii ieșeau fără de onoare, îngenunchiați și-nfricoșați, iar mulți nu mai ieșeau vii. Cine îi lovea? Cum arătau loviții și cei care loveau? Unde sunt urmele? Nici acum nu se vrea să se știe.

Pe urmă, în clasa a VII-a, la practica agricolă, pe câmp, unde culegeam roșii, am văzut deținutele. Purtau costum gros, cu fustă în dungă, și batic pe cap. Doream să rețin un chip. Mi se părea incompatibilă calitatea de femeie cu statutul de deținut. Ne chemau la ele, plângând, ca pe copiii lor. Apăreau, autoritar, alte femei, îmbrăcate în uniforme brăzdate de curele din piele. Mama mi-a spus că multe dintre ele erau condamnate pentru avort. Femeile alegeau să-și ucidă nenăscuții, pentru că n-aveau cu ce să-i crească. Pe lângă această tragedie interioară, erau hăituite de miliție și de procurori. Cum s-o fi descurcat, atunci, tovarășa procuror, bineînțeles tot întru formarea omului nou?

Pentru mine, lumea, care deja se conturase, era compusă din sărăcia cruntă, tăcerea și teroarea de la suprafața pământului și iadul necunoscut din beciuri, de unde niciodată nu se auzeau strigătele. Procurorii erau undeva deasupra, într-o lume sclipitoare, intangibilă, de sub care nimeni din lumea mea nu putea să zărească cerul. Toți acești tovarăși, uzurpatori ai Lui Hristos și ai Legii Lui, au păzit, cu strășnicie, temnița comunistă. Și tovarășa procuror a plutit deasupra noastră, omniprezentă și păzitoare, timp de 14 ani, până în anul 1994, când s-a metamorfozat în judecător. Adică până când eu am împlinit vârsta de 26 de ani. În tot acest timp, mi-am făcut lecțiile la lumânarea lipită de marginea borcanului, hrana era raționalizată, apa rece curgea două ore pe zi, nu mai era demult apă caldă, am tremurat de frig în casă, stăteam în stațiile de autobuz până încremeneam, apoi eram norocoși dacă mai prindeam un loc pe scară, să mergem la școală.

Acum îmi dau seama că tot acest timp, cât toată copilăria și adolescența mea, nu a fost irosit, pentru că tovarășa procuror a înfăptuit atâtea, cât să devină însuși președintele tuturor judecătorilor. Președintele țării a numit-o, în anul 2010, într-un stat european, în

care se tot reformează la justiție. Adică, la omul vechi, sub chip nou. De aceea, rezultatul este și va fi un veșnic eșec.”

6. Numele reclamantei apărea ca autor la final, unde se preciza că era judecător al Curții de Apel București. Articolul a fost tipărit atât într-un ziar național, *Cotidianul*, cât și pe un site internet de știri, *juridice.ro*.

II. PROCEDURA DISCIPLINARĂ ȘI DEONTOLOGICĂ ÎMPOTRIVA RECLAMANTEI

A. Procedura disciplinară împotriva reclamantei

7. La 8 martie 2012, Inspecția Judiciară („IJ”) de pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii („CSM”) a declanșat din oficiu o cercetare preliminară față de reclamantă pe motiv că articolul publicat de aceasta făcea referire la cariera profesională a Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție.

8. La 17 aprilie 2012, IJ a întocmit o notă privind articolul publicat de reclamantă și a propus ca nota să fie transmisă Comisiei de Disciplină pentru Judecători („CDJ”) din cadrul CSM pentru a stabili dacă trebuie să fie deschisă o anchetă disciplinară împotriva reclamantei pentru încălcarea art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 privind manifestările judecătorilor și ale procurorilor care aduc atingere onoarei sau probității profesionale. IJ a reținut că articolul făcuse o paralelă între opresiunile regimului comunist și promovarea președintelui ICCJ, care lucrase ca procuror în perioada respectivă. Doamna judecător L.D.S. fusese numită în mod legal președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție în 2010, după ce trecuse în mod legal prin procesul de verificare pentru a garanta că nu a fost membru sau că a colaborat cu Securitatea înainte de 1990. Articolul sugera că aceasta se comportase necorespunzător la momentul când fusese procuror fără a oferi fapte specifice, lucru imposibil de verificat de către IJ.

9. Articolul semnat de reclamantă a introdus ideea că doamna judecător L.D.S. își îndeplinise sarcinile profesionale în mod nelegal între 1980 și 1994, când lucrase ca procuror. Prezentarea distorsionată a activității profesionale a doamnei judecător L.D.S. și sugerarea existenței unui comportament moral îndoielnic din partea acesteia au dus la prejudicierea reputației profesionale a președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție. Opiniile personale ale reclamantei exprimate în articol au constituit un comportament care pune în discuție onoarea și probitatea profesională a doamnei judecător L.D.S.

10. Conform legislației naționale și internaționale relevante, libera exprimare cunoștea excepții atunci când se aducea atingere dreptului unei persoane la onoare, la reputație și la propria imagine. De asemenea, în exercitarea dreptului respectiv, judecătorii trebuie să se manifeste astfel încât să protejeze demnitatea funcției lor și independența și imparțialitatea puterii judecătorești. Exprimându-și public opiniile despre activitatea profesională a

unui judecător, reclamanta a depășit limitele unei exprimări care trebuie să se raporteze la obligația de rezervă care implicau moderație și reținere în prezentarea opiniilor sale.

11. IJ a considerat că în cazul reclamantei existau dovezi care indicau comiterea abaterii disciplinare prevăzută la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004. A considerat că au fost încălcate limitele dreptului la libertatea de exprimare și că evaluarea reclamantei cu privire la activitatea profesională a președintelui ICCJ a fost realizat într-o manieră de natură a crea o imagine negativă asupra modului în care aceasta și-ar fi exercitat atribuțiile de procuror.

12. La 19 aprilie 2012, CDJ a dispus deschiderea unei anchete disciplinare împotriva reclamantei pentru abaterea disciplinară prevăzută la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004.

13. La 18 mai 2012, IJ a întocmit o notă cu privire la rezultatul anchetei disciplinare și a propus ca nota să fie transmisă la CDJ pentru a stabili dacă trebuie să fie începută procedura disciplinară împotriva reclamantei. Întemeindu-se pe câteva dintre argumentele din nota din 17 aprilie 2012 (*supra*, pct. 8-11), IJ a considerat că în cauză existau dovezi care puteau sugera că elementele abaterii disciplinare stabilite la art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 erau întrunite în cazul reclamantei.

14. La 21 mai 2012, CDJ a dispus clasarea cauzei sub aspectul săvârșirii de către reclamantă a abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004. Prin aceeași rezoluție, CDJ a dispus sesizarea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii („SJCSM”) pentru a stabili dacă, în cauză, reclamanta a încălcat dispozițiile art. 18 alin. (2) din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor. S-a reținut că art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004 viza circumstanțele în care un judecător sau un procuror a adus atingere onoarei sau probității profesionale sau prestigiului justiției prin acțiunile și comportamentul său. Nu acesta fusese cazul reclamantei. Articolul său fusese elaborat într-o manieră literară, făcea referire la aspecte bine-cunoscute ale epocii comuniste și reflecta limitările impuse drepturilor persoanelor pe durata respectivă, evocată de reclamantă. Articolul conținea și informații corecte despre faptul că doamna judecător L.D.S. și-a exercitat atribuțiile ca procuror și ca judecător și că, începând din 2010, a fost numită președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție. Reclamanta nu a utilizat un limbaj violent sau vulgar care să deranjeze opinia publică, iar articolul său nu a avut un impact media semnificativ.

15. Cu toate acestea, stilul în care fusese scris articolul reclamantei a creat o imagine negativă despre modul în care doamna judecător L.D.S. își îndeplinise sarcinile ca procuror în timpul comunismului. Prin utilizarea expresiei „tovarășa procuror” în titlul articolului, reclamanta sugerase că era vina președintelui ICCJ deoarece devenise „președintele tuturor judecătorilor” deși fusese procuror în timpul regimului comunist. Comparând situația oamenilor care erau „săraci, tăcuți și opresați” cu cea a procurorului

L.D.S. – care a fost caracterizată ca „intangibilă” și „în plină ascensiune” – reclamanta o considera, practic, pe L.D.S. vinovată de faptul că avusese un statut superior pentru că ocupa poziția de procuror.

16. De asemenea, din conținutul articolului se putea înțelege că dosarele lucrate de L.D.S. în comunism fuseseră utilizate drept mijloace de opresiune pentru „stârpirea dușmanului orânduirii socialiste și înfăptuirea omului nou” sau pentru a condamna femeile pentru avort. În plus, reclamanta a afirmat, în general, în articol că „toți acești tovarăși”, sugerând că și „tovarășa procuror” menționată în titlul articolului, fuseseră „uzurpatori ai Lui Hristos și ai Legii Lui” și „au păzit, cu strășnicie, temnița comunistă”.

17. În cele din urmă, articolul sublinia că L.D.S. a fost numită președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție și face referire la cei 14 ani în care lucrase ca procuror în timpul regimului comunist când „a înfăptuit atâtea, cât să devină însuși președintele tuturor judecătorilor”.

18. CDJ a fost de părere că, prin scrierea articolului în modul menționat, reclamanta a pus sub semnul întrebării respectarea prevederilor privind conduita profesională a profesioniștilor din domeniul juridic. Invocând, printre altele, art. 18 alin. (2) din Codul deontologic, art. 10 din Convenție, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și afirmațiile reclamantei, CDJ a reținut că reclamanta depășise limitele unei exprimări care trebuia să respecte obligația de rezervă. Prin urmare, fusese distrus echilibrul dintre dreptul individual la libertatea de exprimare și interesul legitim al unui stat democratic de a veghea ca funcția publică să se conformeze scopurilor enunțate în art. 10 din Convenție.

19. CDJ a decis, în continuare, că prin exprimarea opiniilor care ar fi putut face ca un observator rațional – adică o persoană bine intenționată, dezinteresată și informată – să se îndoiască de probitatea profesională și morală a unui coleg, reclamanta depășise limitele libertății de exprimare în legătură cu dreptul persoanei la propria imagine, onoare și reputație. Prin urmare, au existat probe care implicau că reclamanta a încălcat art. 18 alin. (2) din cod, deoarece în articolul apărut sub numele său aceasta sugerase că L.D.S. nu își îndeplinise atribuțiile de serviciu în mod legal între 1980 și 1994, când fusese procuror.

20. În ultimul rând, CDJ a decis că prezentarea malițioasă și distorsionată a activității profesionale a L.D.S. și sugerarea faptului că avusese un comportament discutabil, fără a prezenta probe justificative în această privință, provocase apariția unor suspiciuni nefondate despre profesionalismul lui L.D.S. Opiniile personale exprimate de reclamantă în articol au constituit o conduită care a afectat dreptul la propria imagine, onoare și reputație al doamnei judecător.

B. Procedura disciplinară îndreptată împotriva reclamantei*1. Hotărârea SJCSM*

21. În hotărârea din 16 octombrie 2012, SJCSM a statuat că articolul reclamantei a încălcat dispozițiile art. 18 alin. (2) din Codul deontologic, care stabilea una dintre restricțiile libertății de exprimare al magistraților. În baza unor argumente similare celor pe care s-a întemeiat CDJ (*supra*, pct. 15-17), SJCSM a considerat, de asemenea, că articolul reclamantei a fost întocmit într-o manieră de natură a crea o imagine negativă asupra modului în care doamna judecător L.D.S. își îndeplinise atribuțiile de procuror în timpul comunismului.

22. SJCSM a respins argumentul reclamantei că articolul său era doar un eseu literar și a constatat că aceasta a depășit limitele unei exprimări care trebuie să se raporteze la obligația de rezervă. Prin urmare, fusese rupt echilibrul just care trebuie să se păstreze între dreptul fundamental al individului la liberă exprimare, pe de o parte, și interesul legitim al unui stat democratic de a veghea ca funcția publică să se conformeze scopurilor enunțate în art. 10 § 2 din Convenție.

23. Nu a putut fi acceptat argumentul că art. 18 alin. (2) din Codul deontologic nu poate face abstracție de buna-credință definită de art. 99¹ alin. (1) din Legea nr. 303/2004, având în vedere că, pe de o parte, textul definește reaua-credință și grava neglijență, iar pe de altă parte, acest articol are incidență doar asupra exercitării atribuțiilor de serviciu ale judecătorului sau procurorului.

24. SJCSM a reiterat, de asemenea, concluzia CDJ în ceea ce privește comportamentul reclamantei (*supra*, pct. 19-20).

25. În plus, SJCSM a reținut că, prin decizia din 28 martie 2012, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională Legea lustrației. Instanța constituțională a notat că, în concluziile depuse, Consiliul Director al Asociației Procurorilor din România a afirmat, așa cum prevedea legea relevantă în vigoare pe vremea comunismului, că în competența organelor procuraturii civile intrau numai infracțiuni de drept comun și nu infracțiuni politice și că procurorii nu numai că nu au servit regimul, dar au constituit singura barieră în calea abuzurilor organelor represive.

26. În opoziție cu cele sus-menționate, reclamanta s-a referit la dosarele lucrate de L.D.S. în acea perioadă ca fiind utilizate drept mijloace de opresiune pentru „stârpirea dușmanului orânduirii socialiste și înfăptuirea omului nou” sau la femeile condamnate pentru avort, fără a prezenta dovezi concrete. Prin urmare, președintele ICCJ a fost blamată numai din cauză că lucrase ca procuror în timpul regimului comunist. Prin urmare, reclamanta a adus atingere în mod clar probității morale și profesionale a unui coleg judecător.

2. *Contestația reclamantei împotriva hotărârii SJCSM*

27. La 3 decembrie 2012, reclamanta a contestat hotărârea în fața plenului CSM. A susținut că art. 18 alin. (2) din Codul deontologic privea exprimarea unei opinii, dar nu definea conceptul. În lipsa unei definiții a acestui concept, se poate susține în mod rezonabil că a exprimat o perspectivă subiectivă. Totuși, pentru a afecta imaginea, onoarea și reputația unei persoane, o astfel de opinie personală trebuia să privească clar și explicit acțiuni și fapte concrete capabile să compromită probitatea profesională sau moralitatea persoanei respective. Articolul său nu a conținut nicio afirmație explicită și clară privind moralitatea și probitatea profesională ale doamnei judecător L.D.S. Eseul său a conținut doar câteva întrebări retorice care nu reprezentau o opinie categorică. De asemenea, prin folosirea expresiei „tovarășa procuror”, s-a referit la un fapt incontestabil în cadrul descrierii epocii comuniste.

28. Pe baza instrumentelor internaționale și europene cu privire la judecători, reclamanta a susținut și că respectivele instrumente cereau diligențe speciale în cazurile privind anchetarea disciplinară a judecătorilor, inclusiv selectarea cu atenție și evaluarea elementelor strict obiective și fundamentale, astfel încât să se evite orice expunere a unui judecător la o presiune inacceptabilă. Aceleași cerințe trebuiau îndeplinite în cazul anchetei disciplinare, dat fiind că, în conformitate cu dreptul intern, stabilirea încălcării dispozițiilor Codului deontologic reprezenta o sancțiune disciplinară care i-ar fi împiedicat avansarea în carieră. Spre deosebire de alte state europene, Codul deontologic din România nu a fost doar un ghid privitor la chestiuni de moralitate, ci un cod disciplinar disimulat.

29. Fapta sa, care constase în publicarea unui articol literar care descria experiențele sale personale, a fost examinată în mod deficitar, încălcând criteriile extrem de importante de obiectivitate stabilite în instrumentele internaționale relevante. Astfel, anumite segmente și expresii din text au fost evaluate excesiv și au primit în mod subiectiv un anume sens, preferat de anchetatori. La fel, normele și principiile privind obligația de rezervă a judecătorului au fost înțelese greșit și interpretate foarte rigid, invocând argumente fără legătură cu textul. Faptul că procedura disciplinară a fost deturnată într-o procedură în baza Codului deontologic era în sprijinul argumentului că fusese impusă o presiune din oficiu de către un organism independent care nu fusese creat să ancheteze judecători.

30. Reclamanta a susținut și că eseul său vizase postul de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție și nu făcuse referire la un coleg deoarece nu avusese niciun interes față de L.D.S. ca persoană. În baza normelor internaționale relevante privind judecătoria, un judecător trebuie să fie mai tolerant și deschis la întrebări și la critici deoarece este foarte expus publicului. Cu atât mai mult în cazul judecătorilor care exercită o funcție oficială de stat. Persoana care exercită o funcție oficială de stat face obiectul

interesului public și astfel este natural ca toate aspectele referitoare la cariera trecută și prezentă a acelei persoane să fie dezbătute public de către oricine.

31. În cele din urmă, reclamanta a susținut că eseul său făcuse parte dintr-o serie de eseuri pe care le publicase deja și nu era o lucrare unică și izolată.

3. Hotărârea Plenului CSM

32. Prin hotărârea din 23 ianuarie 2013, plenul CSM a respins contestația reclamantei. S-a reținut că statutul reclamantei ca magistrat nu o lipsea de dreptul la libertatea de exprimare. Totuși, conduita sa constând în declarațiile pe care le făcuse în articolul pe care îl publicase în presă încălcase obligația de rezervă a magistratului. Prin urmare, fusese distrus echilibrul dintre dreptul fundamental al individului la liberă exprimare, pe de o parte, și interesul legitim al unui stat democratic de a veghea ca funcția publică să se conformeze scopurilor enunțate în art. 10 din Convenție.

33. Obligația de rezervă a unui magistrat implica moderație și reținere în prezentarea opiniilor sale. Reclamanta fusese îndreptățită să-și exprime opinia privind unele aspecte referitoare la activitatea sistemului de justiție. Cu toate acestea, modul în care erau exprimate unele dintre afirmațiile sale a rupt echilibrul sus-menționat, mai cu seamă întrucât nu existau dovezi că în circumstanțele date exprimările utilizate reprezentaseră pentru aceasta singura cale de a comunica informația pe care intenționase să o prezinte.

34. Prin publicarea articolului, prin modul de prezentare a evenimentelor și prin exprimările utilizate, reclamanta a adus atingere probității morale și profesionale a unui coleg judecător. Afirmațiile sale nu erau judecări de valoare, ci în fapt transmisese anumite aspecte specifice și fuseseră o opinie personală clară și fără echivoc cu privire la probitatea morală și profesională a președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție. Argumentul său că articolul vizase exclusiv postul de președinte al ICCJ era nefondat. Opiniile exprimate în articol au vizat persoana care deținea acel post, deoarece nu se poate face o distincție între post și persoana care îl ocupă.

35. Mai mult, prezentarea realităților din vremea comunismului se putea face cu mai puțină intensitate și fără a aduce atingere probității profesionale a unui coleg și onoarei acestuia și cu atenția concentrată asupra problemelor cu care se confrunta sistemul de justiție.

36. Plenul a reținut totodată că afirmațiile reclamantei trebuiau examinate în contextul lipsei de încredere în sistemul de justiție care a fost mult timp prezentă și care i-a afectat grav autoritatea și imaginea de imparțialitate. În mod clar, un judecător ar fi trebuit să cunoască mai bine decât oricine riscurile unor afirmații care ar putea avea un impact grav asupra reputației sistemului. În acest context, folosirea unui limbaj echilibrat împreună cu prezentarea obiectivă a deficiențelor sistemului era mai bună decât afirmațiile, făcute cu încălcarea deontologiei profesionale, cu privire la un coleg. Prin urmare, nu poate fi acceptat argumentul reclamantei că eseul său nu conținea o opinie categorică, ci doar întrebări retorice literare.

37. Modul în care reclamanta a ales să-și exprime opinia despre realitățile regimului comunist, sugerând că un coleg magistrat avusese o conduită și o evoluție profesională dubioase, a pus la îndoială nejustificat moralitatea și probitatea profesională a președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție.

38. În sfârșit, plenul CSM a concluzionat că opiniile personale exprimate de reclamantă în articol au constituit o conduită care a afectat dreptul la imaginea personală, la onoare și la reputație al judecătoarei L.D.S.

4. Recursul reclamantei împotriva hotărârii Plenului CSM

39. Reclamanta a formulat recurs împotriva hotărârii Plenului CSM în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție și a reiterat argumentele contestației sale din 3 decembrie 2012 împotriva hotărârii SJCSM din 16 octombrie 2012 (*supra*, pct. 27-31).

5. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție

40. Prin decizia definitivă din 1 noiembrie 2013, ICCJ a respins recursul reclamantei ca nefondat. A hotărât că articolul reclamantei a prezentat în mod distorsionat activitatea profesională a președintelui ICCJ, sugerându-se o conduită discutabilă a magistratului, fără a se prezenta dovezi în acest sens. Exprimările utilizate de reclamantă, precum „tovarășă procuror”, „toți acești tovarăși”, „uzurpatori ai Lui Hristos și ai Legii Lui” și „au păzit, cu strășnicie, temnița comunistă” sunt de natură a crea unui observator rezonabil – o persoană de bună-credință, dezinteresată și informată – îndoieli cu privire la probitatea profesională și moralitatea persoanei vizată de respectivul articol, fiind evidentă depășirea limitelor unei exprimări care trebuie să se raporteze la obligația de rezervă.

41. Din ansamblul reglementărilor și jurisprudenței Curții, se desprinde concluzia că libertatea de exprimare a magistraților se exercită cu precădere sub auspiciile Convenției și implicit, ale practicii Curții Europene a Drepturilor Omului, atât în ceea ce privește îndatoririle și responsabilitățile specifice care le revin celor ce îndeplinesc justiția, cât și în ceea ce privește restrângerea exercitării acestui drept, necesare garantării autorității și imparțialității puterii judecătorești. Prin urmare, nu a putut fi reținută susținerea reclamantei în sensul că prezentarea într-o manieră eminamente beletristică a unor experiențe existențiale proprii nu îndeplinește exigența de încălcare a demnității funcției de judecător pe care o deținea, precum și a independenței și imparțialității corpului judiciar, întrucât articolul cuprindea referiri explicite la activitatea profesională și la conduita președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, făcându-se trimiteri la perioada comunistă când aceasta a activat ca magistrat.

42. Instanța a reținut în continuare că nu poate fi acceptat nici argumentul reclamantei privind deturnarea procedurii disciplinare într-o procedură deontologică, din oficiu, de către un organism independent care nu a fost creat

în scopul verificării încălcărilor din partea judecătorilor. Normele și regulamentele de organizare și funcționare ale CSM și ale organelor sale prevedeau în mod expres o procedură de soluționare a sesizărilor privind încălcările Codului deontologic, procedură distinctă de cea prin care se soluționează acțiunea disciplinară. De asemenea, modalitatea de contestare a hotărârilor pronunțate ca urmare a derulării celor două proceduri era diferită. Prin urmare, decizia CDJ din 21 mai 2012 (*supra*, pct. 14) nu a echivalat cu o deturnare a procedurii disciplinare în procedură deontologică.

III. ALTE INFORMAȚII RELEVANTE

A. Alte acțiuni inițiate de reclamantă: împotriva CSM și în contencios administrativ

43. La 15 decembrie 2015, reclamanta a solicitat CSM să înlăture din dosarul său profesional hotărârea SJCSM din 16 octombrie 2012, hotărârea Plenului CSM din 23 ianuarie 2013, decizia ICCJ din 1 noiembrie 2013 și orice alte informații privind încălcarea Codului deontologic. În plus, a cerut CSM să anuleze hotărârea prin care acesta a aprobat Codul deontologic. Reclamanta a susținut că hotărârea Plenului CSM prin care a fost aprobat Codul deontologic, precum și codul în sine erau neconstituționale și, prin urmare, erau neconstituționale orice informații din dosarul cauzei sale profesionale cu privire la pretinsa încălcare a codului.

44. La 21 ianuarie 2016, Plenul CSM a respins cererea reclamantei ca nefondată, motivând că nu a existat niciun temei legal pentru înlăturarea documentelor indicate de aceasta din dosarul său profesional. În plus, hotărârea prin care a fost aprobat Codul deontologic și codul în sine nu erau neconstituționale.

45. La 29 aprilie 2016, reclamanta a formulat o acțiune în contencios administrativ împotriva CSM, prin care a solicitat să fie înlăturate din dosarul său profesional documentele relevante și alte informații privind pretinsa încălcare a Codului deontologic și să fie anulate hotărârea CSM prin care a fost aprobat codul și art. 18 alin. (2) din cod. Suplimentar, a ridicat o excepție de neconstituționalitate cu privire la hotărârea de aprobare a Codului deontologic. Aceasta a susținut că, printre altele, nelegalitatea art. 18 alin. (2) din cod deoarece nu era clar și precis în privința persoanei care era protejată de acest articol. În special, nu era clar dacă protecția oferită de articolul în cauză avea ca obiect un „coleg” din instanța în care funcționa magistratul anchetat sau din orice altă instanță din țară. Constatarea că un magistrat a încălcat dispozițiile codului putea avea consecințe negative asupra carierei sale, în ceea ce privește evaluările profesionale și avansarea în carieră.

46. La 19 septembrie 2016, Curtea de Apel Pitești a transmis la Curtea Constituțională excepția de neconstituționalitate a reclamantei privind

hotărârea CSM de aprobare a Codului deontologic. Procedura se află încă pe rolul Curții Constituționale.

47. Prin hotărârea din 4 octombrie 2016, care era supusă recursului, curtea de apel a respins ca cererea reclamantei ca nefondată. În dosar nu există nicio probă dacă aceste demersuri s-au încheiat cu o hotărâre definitivă.

B. Informațiile prezentate de părți în fața Curții

1. Participarea reclamantei la concursuri pentru posturi la Înalta Curte de Casație și Justiție

48. La 3 februarie 2017, CSM a solicitat IJ să întocmească un raport asupra probității profesionale a candidaților, inclusiv a reclamantei, care fusese declarată eligibilă să participe la concursul de promovare la ICCJ, organizat între 3 ianuarie și 31 mai 2017.

49. La 7 aprilie 2017, IJ a întocmit raportul referitor la reclamantă. A observat că: (i) în urma acuzațiilor din presă cu privire la cererile ilegale de rambursare a chiriei formulate de reclamantă, autoritățile respective au încetat plata chiriei sale și aceasta a inițiat o acțiune în instanță împotriva autorităților; (ii) SJCSM a decis să îi aplice o sancțiune disciplinară reclamantei în urma conflictului pe care aceasta îl avusese cu un coleg în 2016, dar hotărârea nu era definitivă la data raportului; (iii) în conformitate cu hotărârea definitivă a SJCSM din 16 octombrie 2012 (*supra*, pct. 21), reclamanta a încălcat dispozițiile art. 18 alin. (2) din Codul deontologic.

50. Ulterior, IJ a concluzionat că reclamanta nu a îndeplinit cerințele necesare privind conduita, îndatoririle și probitatea pentru a concura pentru un post la Înalta Curte de Casație și Justiție.

51. La 22 ianuarie și la 8 noiembrie 2019, CSM a informat Guvernul că reclamanta a îndeplinit condițiile legale pentru a participa la concursul din 2017 (*supra*, pct. 48), dar nu s-a prezentat la examene. Rezultatul procedurii desfășurate împotriva sa nu a împiedicat-o să candideze pentru promovare. În conformitate cu dispozițiile legale relevante, hotărârea SJCSM din 16 octombrie 2012 a fost atașată la dosarul profesional al reclamantei și trebuia să fie luată în considerare la evaluarea sa profesională, fiind efectivă trei ani. Evaluările profesionale ale reclamantei pentru 2011-2013 și 2014-2016 nu fuseseră finalizate din motive administrative obiective.

52. La 18 iunie 2019, CSM a informat-o pe reclamantă că posibila promovare a unui judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție se aprecia în lumina ultimele trei evaluări profesionale finalizate ale unui candidat, atașate la dosarul său profesional. Calificativul acordat pentru activitatea unui judecător la fiecare evaluare trebuia să fie „foarte bine” pentru ca acesta să fie eligibil să participe la concurs. Constatarea dintr-un raport de evaluare cu privire la probitatea unui judecător era efectivă doar pentru perioada de trei ani evaluată și nu avea niciun efect asupra rapoartelor ulterioare. Având în vedere modul în care se calculau calificativele, sancțiunea din Codul

deontologic nu putea reprezenta în sine un motiv pentru ca magistratului să nu i se acorde calificativul „foarte bine” în raportul acestuia de evaluare. Din 2012, CSM a examinat șapte cazuri privind posibile încălcări de către judecători și procurori ale dispozițiilor art. 18 alin. (2) din cod. În două cazuri, inclusiv cel al reclamantei, SJCSM a constatat că a fost încălcat art. 18 alin. (2) din cod, iar în celelalte cinci s-a pronunțat prin hotărâri definitive de neîncălcare a dispozițiilor articolului sus-menționat.

53. La 8 noiembrie 2019, președintele Curții de Apel București a informat Guvernul că reclamanta nu era eligibilă să candideze pentru promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție până în ianuarie 2021, indiferent de rezultatul evaluărilor sale, deoarece în 2018 ICCJ a confirmat sancțiunea disciplinară impusă reclamantei pentru evenimentele din 2016 (*supra*, pct. 49).

2. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție din 17 aprilie 2019

54. Prin decizia din 17 aprilie 2019, publicată în Monitorul Oficial nr. 149 din 25 februarie 2020, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis acțiunea în contencios administrativ a doamnei G.B., judecător în cadrul unui tribunal, împotriva unei hotărâri a CSM prin care solicita anularea art. 18 alin. (2) din cod și publicarea deciziei în Monitorul Oficial. În hotărârea respectivă fusese reținută încălcarea art. 18 alin. (2) în urma unei afirmații publice făcută de G.B. cu privire la probitatea morală a L.D.S., președintele ICCJ la momentul respectiv. Înalta instanță a hotărât că articolul în cauză era nelegal deoarece nu era clar și nici precis în privința persoanei care era protejată de acest articol. În special, nu era clar dacă protecția oferită de articolul în cauză avea ca obiect un „coleg” din instanța în care funcționa judecătorul anchetat sau din orice altă instanță din țară. Constatarea că un magistrat a încălcat Codul deontologic putea avea consecințe negative asupra carierei sale, în ceea ce privește evaluările profesionale și avansarea în carieră.

55. Prin decizia din 19 decembrie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție a admis acțiunea introdusă de doamna judecător G.B. prin care solicita anularea hotărârii definitive a SJCSM, prin care s-a reținut încălcarea art. 18 alin. (2) din cod, făcând referire la decizia din 17 aprilie 2019 (*supra*, pct. 54).

C. Informații privind fostul agent al Guvernului

56. La 25 ianuarie 2019, într-o scrisoare care a fost semnată în numele doamnei Brumar, Guvernul a solicitat Curții să prelungească termenul inițial stabilit pentru depunerea observațiilor cu privire la admisibilitatea și fondul cauzei reclamantei. Curtea a acordat prelungirea solicitată, iar Guvernul a prezentat observațiile sale Curții la 23 aprilie 2019.

57. Doamna Brumar a fost înlocuită din postul de Agent guvernamental la 13 februarie 2019.

58. La 15 februarie 2019, în urma unei cereri depuse de reprezentantul reclamantului privind desemnarea doamnei Brumar pentru postul de Agent guvernamental, Direcția Relații Publice a Secretariatului General al Guvernului i-a trimis un email informându-l că numirea doamnei Brumar în postul respectiv fusese nelegală.

CADRUL LEGAL RELEVANT

59. Dispozițiile relevante din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, în vigoare la momentul faptelor, se citesc după cum urmează:

Art. 18

„(1) Relațiile judecătorilor și procurorilor în cadrul colectivelor din care fac parte trebuie să fie bazate pe respect și bună-credință, indiferent de vechimea în profesie și de funcția acestora.

(2) Judecătorii și procurorii nu își pot exprima părerea cu privire la probitatea profesională și morală a colegilor lor.”

ÎN DREPT

I. OBSERVAȚII PRELIMINARE

60. La 18 februarie 2019, în urma schimbării doamnei Brumar din postul de Agent guvernamental, reclamanta a solicitat Curții să constate că toate actele de procedură ale Guvernului în cauză erau nule și că Guvernul era oprit să ridice excepții de inadmisibilitate, deoarece fostul său agent nu fusese desemnat legal. S-a întemeiat pe emailul Direcției Relații Publice a Secretariatului General al Guvernului din 15 februarie 2019 care confirma nelegalitatea numirii (*supra*, pct. 58).

61. În plus, reclamanta a susținut că Guvernul prezentase mai multe înscrisuri privind normele și regulamentele naționale relevante aplicabile la momentul când reclamanta își publicase articolul, ceea ce era vădit greșit și arăta în mod clar intenția Guvernului de a induce în eroare Curtea.

62. Curtea constată că, conform art. 35 din Regulamentul Curții, părțile contractante sunt reprezentate de agenți care pot fi asistați de avocați sau de consilieri. Observă, de asemenea, că niciuna dintre informațiile disponibile în dosarul speței nu sugerează că se luase o hotărâre oficială, administrativă sau judiciară, în ceea ce privește pretinsa desemnare nelegală a doamnei Brumar pentru postul de Agent guvernamental. De asemenea, Guvernul nu a informat Curtea, înainte sau după ce doamna Brumar a fost înlocuită, despre un potențial impediment ca aceasta să îl reprezinte. Mai mult, Curtea nu a identificat niciun incident procedural care ar fi născut îndoieli cu privire la statutul său de reprezentant al Guvernului. Prin urmare, Curtea nu vede niciun

motiv pentru a concluziona că observațiile Guvernului sau alte documente nu au fost prezentate în mod legal.

63. Cu privire la afirmațiile reclamantei conform cărora Guvernul a oferit informații greșite sau înșelătoare, Curtea subliniază că în dosar nu există niciun indiciu despre o intenție de a induce în eroare Curtea.

64. În lumina celor de mai sus, Curtea consideră că cererea menționată (*supra*, pct. 60) și afirmația reclamantei (*supra*, pct. 63) sunt în mod vădit nefondate și trebuie respinse.

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 10 DIN CONVENȚIE

65. Reclamanta a criticat măsura care i-a fost impusă, ca fiind automat o piedică în participarea sa la examene care ar fi dus la avansarea sa profesională, și imprevizibilitatea art. 18 alin. (2) din Codul deontologic, în măsura în care nu definea conceptul de opinie exprimată cu privire la probitatea morală și profesională a unui coleg, și care a reprezentat o încălcare a libertății sale de exprimare. Aceasta a invocat art. 10 din Convenție, care, în măsura relevantă, prevede următoarele:

„1. Orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de opinie și libertatea de a primi sau de a transmite informații sau idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. [...]

2. Exercițarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății sau a moralei, protecția reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești.”

A. Cu privire la admisibilitate

1. Argumentele părților

(a) Guvernul

66. Guvernul a susținut că reclamanta nu a suferit niciun dezavantaj semnificativ și nu a avut niciun interes să își continue cererea în fața Curții. După cum a indicat, de asemenea, decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție din 1 noiembrie 2013, trebuie deosebite sancțiunile din Codul deontologic de sancțiunile disciplinare deoarece sunt reglementate de legi diferite și au efecte diferite. În special, sancțiunea din Codul deontologic nu are un efect automat asupra opțiunii unui judecător de candida pentru promovare. Chiar presupunând că o asemenea sancțiune ar fi făcut imposibil ca un magistrat să obțină calificativul „foarte bine” care era necesar ca cererea sa de promovare

să fie validată, afirmația reclamantei că magistratul ar fi fost automat împiedicat să ia parte la examene este nefondată.

67. Concluzia autorităților că reclamanta a încălcat art. 18 alin. (2) din Codul deontologic nu a împiedicat-o să se înscrie și să participe la concursul din 2017. Prin urmare, faptul că reclamanta nu a participat la toate examenele organizate în cadrul concursului menționat mai sus ridică întrebări cu privire la interesul pe care aceasta îl putea încă avea prin continuarea cererii sale în fața Curții.

68. Reclamanta nu a oferit niciun argument și nu a indicat nicio acțiune întreprinsă de ea care să-i susțină acuzațiile. Prin urmare, nu a dovedit că a suferit vreun prejudiciu ca urmare a hotărârii din 16 octombrie 2012.

(b) Reclamanta

69. Reclamanta a contestat argumentele Guvernului.

70. Reclamanta a invocat faptul că sancțiunea din Codul deontologic care îi fusese aplicată putea avea efecte negative asupra carierei sale pe termen nedefinit. Deoarece era deja judecător în cadrul curții de apel, singura promovare pe care o mai putea urmări era cea de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție. Cu toate acestea, cererea sa pentru un astfel de concurs ar fi condiționată de primirea calificativului „foarte bine” la ultimele sale trei evaluări profesionale.

71. Mai mult, decizia de aplicare a sancțiunii din Codul deontologic fusese inclusă permanent în dosarul său profesional și urma să fie luată în considerare de fiecare dată când ar fi candidat pentru o promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție. De asemenea, șansele ei de a promova concursul organizat de Înalta Curte de Casație și Justiție în 2017 fuseseră mai degrabă teoretice, deși era adevărat că adoptarea hotărârii sus-menționate nu presupunea în mod automat că este imposibil ca aceasta să obțină calificativul „foarte bine” în evaluarea sa pentru 2011-13.

2. Motivarea Curții

72. Curtea reamintește că a considerat că regula prevăzută de art. 35 § 3 lit. b) din Convenție constă în trei criterii. În primul rând, reclamanta a suferit un „prejudiciu important”? În al doilea rând, respectarea drepturilor omului obligă Curtea să examineze cauza? În al treilea rând, cauza a fost examinată în mod corespunzător de o instanță națională [*Smith împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 54357/15, pct. 44, 28 martie 2017]?

73. Prima întrebare, dacă reclamanta a suferit un „prejudiciu important”, constituie principalul element. Inspirat de principiul general *de minimis non curat praetor*, primul criteriu al regulii pornește de la premisa că încălcarea unui drept, oricât de reală din perspectivă pur juridică, trebuie să atingă un nivel minim de gravitate pentru a fi examinată de către o instanță internațională. Evaluarea acestui nivel minim este relativă prin firea lucrurilor

și depinde de toate circumstanțele cauzei. Gravitatea încălcării ar trebui apreciată ținând seama atât de percepțiile subiective ale reclamantului, cât și de miza obiectivă a unei cauze date. Cu alte cuvinte, absența unui „prejudiciu important” se poate baza pe criterii precum impactul financiar al chestiunii în litigiu sau importanța cauzei pentru reclamant. Cu toate acestea, simpla impresie subiectivă a reclamantului este insuficientă pentru a constata că persoana în cauză a suferit un prejudiciu important. Percepția subiectivă trebuie să fie justificată prin motive obiective [a se vedea, cu trimiteri suplimentare, *C.P. împotriva Regatului Unit* (dec.) nr. 300/11, pct. 42, 6 septembrie 2016]. O încălcare a Convenției poate avea legătură cu probleme de principiu importante și, prin urmare, poate cauza un prejudiciu important fără legătură cu interesul patrimonial (*Margulev împotriva Rusiei*, nr. 15449/09, pct. 40, 8 octombrie 2019, cu trimiteri suplimentare).

74. Curtea reiterează importanța cheie a libertății de exprimare ca una dintre precondițiile unei democrații funcționale (*Appleby și alții împotriva Regatului Unit*, nr. 44306/98, pct. 39, CEDO 2003-VI, și *Margulev*, citată anterior, pct. 41). În cauzele privind libertatea de exprimare, ar trebui ca aplicarea criteriului admisibilității de la art. 35 § 3 lit. b) din Convenție să acorde atenția cuvenită importanței acestei libertăți și să fie cercetată minuțios de către Curte. Controlul ar trebui să includă, printre altele, elemente precum contribuția la o dezbatere de interes general și dacă speța implică presa sau alte media de știri [a se vedea, cu trimiteri suplimentare, *Sylka împotriva Poloniei* (dec.), nr. 19219/07, pct. 28, 3 iunie 2014].

75. În speță, Curtea subliniază că impresia subiectivă a reclamantei despre pretinsa încălcare era că prin aceasta îi fuseseră afectate perspectivele de avansare în carieră și fusese sancționată pentru participarea la o dezbatere de interes general privind, în cele din urmă, reforma și funcționarea sistemului de justiție (*supra*, pct. 70-71, și *infra*, pct. 82). În contextul rolului esențial avut de sistemul unei justiții funcționale pentru a asigura funcționarea adecvată a oricărei societăți democratice (a se vedea, între alte hotărâri, *Narodni List D.D. împotriva Croației*, nr. 2782/12, pct. 59, 8 noiembrie 2018), pretinsa încălcare a art. 10 din Convenție în prezenta cauză vizează, în opinia Curții, „probleme de principiu importante”. Mai mult decât atât, Guvernul nu a contestat afirmațiile reclamantei că sancțiunea impusă era înregistrată permanent în dosarul său profesional și că va fi un element luat în considerare dacă ar fi candidat pentru promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție. Prin urmare, Curtea consideră că reclamanta a suferit un prejudiciu important ca urmare a procedurii din Codul deontologic începută împotriva sa, indiferent dacă interesele sale pecuniare erau afectate concret, și nu consideră necesar să analizeze dacă respectarea drepturilor omului o obligă să analizeze cauza sau dacă aceasta fusese examinată corespunzător de o instanță națională (*mutatis mutandis*, *Margulev*, citată anterior, pct. 42).

76. În consecință, Curtea respinge obiecția Guvernului legată de pretinsa lipsă a unui prejudiciu important în sensul art. 35 § 3 lit. b) din Convenție.

77. Curtea constată că plângerea nu este nici vădit nefondată, nici inadmisibilă pentru alte motive enumerate la art. 35 din Convenție. Prin urmare, este necesar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

(a) Reclamanta

78. Reclamanta a menționat că, deși de-a lungul timpului mulți magistrați criticaseră public alți magistrați, numai reclamanta și doamna judecător G.B. au fost sancționate de SJCSM pentru încălcarea art. 18 alin. (2) din Codul deontologic. Ambele judecătore au criticat-o public pe L.D.S. atunci când aceasta era președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție. Cu toate acestea, hotărârea SJCSM privind doamna judecător G.B. a fost anulată în urma deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție din 17 aprilie 2019. Prin urmare, reclamanta rămăsese unicul judecător sancționat pentru încălcarea art. 18 alin. (2) din Codul deontologic și va rămâne singurul judecător aflat în această situație deoarece articolul respectiv nu mai este în vigoare.

79. Sancțiunea din Codul deontologic impusă reclamantei a reprezentat o ingerință în dreptul său la libertatea de exprimare. După cum demonstrează și decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție din 17 aprilie 2019, ingerința în dreptul reclamantei nu era prevăzută de lege, pentru că art. 18 alin. (2) din cod era neclar și imprevizibil. Această decizie a avut un efect *erga omnes*.

80. De asemenea, chiar presupunând că ingerința urmărise un scop legitim, nu a fost necesară într-o societate democratică, nu a fost cerută de o nevoie socială imperioasă, nu a fost proporțională, iar motivarea a fost neconvingătoare și subiectivă.

81. Articolul publicat de reclamantă era, în esență, un text literar care a înfățișat mai cu seamă sentimentele sale de copil din timpul regimului comunist. Judecățile de valoare ale reclamantei cu privire la activitatea procurorilor din perioada comunistă aveau o bază factuală solidă, mai exact adevărul istoric și legislația relevantă din acel timp.

82. Articolul său a făcut parte dintr-o dezbatere mai amplă în societatea românească cu privire la rolul procurorilor în regimul totalitar. A fost publicat la o zi după ce Înalta Curte de Casație și Justiție, în ședința prezidată de L.D.S., solicitase Curții Constituționale să examineze neconstituționalitatea Legii lustrației adoptate de Parlament privind persoanele care au făcut parte din structurile de putere pe timpul comunismului. De asemenea, articolul a privit o dezbatere de interes general, în special despre problema dacă un fost procuror comunist era compatibil pentru a conduce procesul de reformă proeuropeană a sistemului de justiție în calitate de președinte al celei mai înalte instanțe din țară. Nu o privea pe L.D.S. în calitate de judecător, ci în calitate sa de președinte al celei mai înalte instanțe.

83. Articolul conținea informații factuale, și anume că L.D.S. îndeplinise atribuții de procuror în regimul comunist. Reclamanta nu l-a acuzat pe președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție că ar fi comis fapte nelegale în calitate de procuror, ci doar s-a întrebat dacă L.D.S. săvârșise asemenea fapte și dacă, în calitate de membru al unei instituții comuniste opresive, aceasta era aptă pentru a reprezenta sistemul de justiție din România. Reclamanta a afirmat că L.D.S. aplicase legislația în vigoare în timpul regimului comunist, care – era un fapt istoric de notorietate – a încălcat drepturile omului. Reclamanta nu a afirmat niciodată că L.D.S. încălcase legea.

84. Limbajul din articolul reclamantei nu era violent sau calomnios. Conținea întrebări retorice și nu acuzații și viza o persoană care nu era imună la critici și pentru care nivelul criticii acceptabile era mai ridicat decât pentru un judecător obișnuit. Expresia „tovarășă procuror” era inspirată de legislația relevantă în vigoare în perioada regimului comunist, când folosirea cuvântului „tovarăș” era obligatorie.

85. Reclamanta a argumentat că, deși putuse să se înscrie la concursul de la ICCJ din 2017, orice element nou care ar fi apărut în timpul acestui concurs i-ar fi afectat rezultatul. Și-a dat seama în timpul concursului că cererea sa ar fi fost sigur invalidată din motive care includeau concluziile din raportul IJ din 7 aprilie 2017 bazat exclusiv pe măsura luată împotriva sa în 2012. Raportul ar fi constituit principala temă de discuție în timpul examenului oral de evaluare a probității și conduitei candidaților la care reclamanta trebuia să participe. Pentru a evita să fie umilită în public, s-a hotărât să se retragă din concurs. Cu toate acestea, în toate concursurile ulterioare de la ICCJ probitatea unui candidat se evalua luând în considerare toate rapoartele IJ elaborate în cursul concursurilor anterioare, ceea ce în cazul său ar fi inclus raportul din 2017.

(b) Guvernul

86. Guvernul a susținut că, deși reclamanta nu era un jurnalist, aceasta a decis să publice articolul pe un site de internet specializat pe probleme juridice, iar articolul fusese reprodus ulterior de ziare obișnuite.

87. Acesta a admis că hotărârea SJCSM din 16 octombrie 2012, ulterior confirmată de decizia ICCJ din 1 noiembrie 2013, putea fi considerată o ingerință în exercitarea dreptului reclamantei la libertatea de exprimare. Cu toate acestea, ingerința fusese prevăzută de lege, urmărise un scop legitim și fusese necesară într-o societate democratică.

88. Regulile relevante cu privire la organizarea și funcționarea CSM, precum și art. 18 alin. (2) din Codul deontologic fuseseră accesibile și previzibile pentru reclamantă și, prin urmare, aceasta era în măsură să-și adapteze conduita în consecință. Nu se putea susține că art. 18 alin. (2) din cod a fost atât de neclar încât reclamanta să nu se poată aștepta la inițierea unei anchete împotriva sa în baza Codului deontologic. Deși concis, respectivul articol afirma clar că magistrații au obligația de a se abține de la

exprimarea opiniilor care ar putea naște îndoieli cu privire la probitatea profesională și morală a unui coleg. Era suficient să se știe definiția cuvântului probitate pentru a putea înțelege sensul articolului contestat. Nu pare că reclamanta a contestat legalitatea și previzibilitatea art. 18 alin. (2) din cod în recursul său împotriva hotărârii din 16 octombrie 2012 sau a solicitat ca articolul în litigiu să fie anulat. Argumentele sale priveau mai degrabă lipsa elementelor abaterii disciplinare reglementate de articolul sus-menționat.

89. CSM a examinat mai multe încălcări ale art. 18 alin. (2) din cod. De asemenea, decizia ICCJ din 17 aprilie 2019 (pronunțată în contextul acțiunii inițiate de alt judecător) a hotărât doar că, în sensul art. 18 alin. (2) din cod, cuvântului „coleg” îi lipseau claritatea și precizia. Decizia de mai sus nu a pus sub semnul întrebării necesitatea de a avea prevederi legale care să sancționeze opiniile exprimate de magistrați despre profesionalismul și probitatea altor judecători sau procurori. În plus, jurisprudența Curții nu interzice autorităților naționale să limiteze libertatea de exprimare a unui judecător sau a unui procuror.

90. Guvernul a argumentat că, în cazul reclamantei, autoritățile interne au acționat în limitele marjei lor de apreciere. Problema ridicată în speță era lipsa de previzibilitate a Codului deontologic în măsura în care acesta nu definea conceptul de „opinie exprimată cu privire la probitatea morală și profesională a unui coleg”. Cu toate acestea, decizia ICCJ din 17 aprilie 2019 s-a concentrat asupra înțelesului conceptului de „coleg” al unui procuror sau judecător și nu pe problema conceptului de „opinie exprimată cu privire la probitatea morală și profesională a unui coleg”.

91. Măsura luată împotriva reclamantei a încercat să protejeze drepturile și reputația altor persoane, ca și prestigiul sistemului de justiție. Instanțele naționale au realizat un echilibru just între interesele concurente și au concluzionat în mod just că afirmațiile reclamantei au depășit limitele criticilor acceptabile privind o persoană care la momentul respectiv deținea cea mai înaltă poziție în sistemul de justiție.

92. Reclamanta a acuzat-o pe L.D.S. că a profitat de un sistem abuziv și nedemocratic în care procurorii erau „intangibili”, într-un limbaj care, deși având forma unor întrebări retorice, depășea simpla satiră sau speculație. L.D.S. a fost descrisă ca fiind o tânără „tovarășă procuror” „în plină ascensiune”, lucrând în slujba unui sistem care promova nedreptatea socială, până când a fost numită să conducă cea mai înaltă instanță din țară.

93. Chiar dacă afirmațiile reclamantei ar putea fi considerate ca fiind făcute în cadrul unei dezbateri de interes general și privind un subiect de interes general, respectiv sistemul de justiție, libertatea sa de exprimare nu era absolută. Era obligată să acționeze cu bună-credință și să transmită informații exacte și credibile.

94. Ca și în alte cauze similare examinate de Curte, articolul reclamantei conținea acuzații factuale care nu fuseseră confirmate printr-o bază factuală

suficientă. Afirmațiile reclamantei au fost făcute cu intenția de a pune la îndoială onestitatea și reputația L.D.S. Nu a negat niciodată deschis că afirmațiile sale au privit-o pe L.D.S. și nu a pretins că afirmațiile sale au fost scoase din context sau greșit interpretate. Nu a retractat niciodată și nu a limitat sfera afirmațiilor sale într-un mod care să convingă instanța să pronunțe o hotărâre favorabilă.

95. Guvernul a susținut că reclamanta nu a fost împiedicată să se înscrie la concursul din 2017 la ICCJ de faptul că aceasta încălcase art. 18 alin. (2) din Codul deontologic. De asemenea, în raportul din 7 aprilie 2017, IJ a ajuns la concluziile referitoare la reclamantă întemeindu-se nu numai pe faptul că aceasta a încălcat art. 18 alin. (2) din cod, așa cum a sugerat reclamanta, ci și pe faptul că în 2016 săvârșise o abatere disciplinară pentru care fusese sancționată. Potrivit informațiilor oferite de autoritățile naționale relevante, reclamanta era împiedicată în prezent de sus-menționata pedeapsă disciplinară, și nu de faptul că încălcase art. 18 alin. (2) din cod, să candideze la concursurile de promovare la ICCJ.

96. Spre deosebire de alte cauze similare examinate de Curte, în articolul său, reclamanta nu a abordat problema săvârșirii unei infracțiuni de către un alt magistrat, un element care putea fi considerat ca garantând de la sine interesul publicului, ci a încercat doar să asocieze cariera unui judecător cu regimul comunist, cunoscând în întregime conotațiile negative generate de o asemenea asociere. De asemenea, finalul articolului includea numele complet al reclamantei și poziția sa de judecător, deși susținuse că articolul era numai o povestire a amintirilor ei din copilărie și nu a aspectelor legate de viața sa profesională. Semnând astfel articolul, reclamanta a acceptat că argumentele expuse în articolul său urmau să dobândească o anumită importanță pentru cititori, dat fiind că afirmațiile despre sistem făcute de o persoană care lucrează în sistem erau întotdeauna percepute a fi mult mai exacte.

97. Autoritățile nu au impus reclamantei o pedeapsă disciplinară, iar sancțiunea din Codul deontologic care i-a fost aplicată nu era severă, excesivă sau disproporționată. În plus, articolul reclamantei nu conținea nicio critică generală referitoare la funcționarea sistemului de justiție și nu prezenta informații despre un judecător sau procuror care să fie întemeiate pe experiența sa personală directă.

2. Motivarea Curții

(a) Cu privire la existența unei ingerințe

98. Curtea constată că părțile au convenit că hotărârea SJCSM din 16 octombrie 2012, ulterior confirmată de decizia definitivă a Înaltei Curți de Casație și Justiție din 1 noiembrie 2013, constituia o „ingerință” în dreptul reclamantei la libertatea de exprimare astfel cum este garantat de art. 10 § 1 din Convenție (*supra*, pct. 79 și 87). Curtea nu vede niciun motiv să rețină contrariul.

(b) Dacă ingerința era prevăzută de lege și urmarea un scop legitim

99. Potrivit Guvernului, ingerința în litigiu era prevăzută de lege, în special art. 18 alin. (2) din Codul deontologic, care era accesibil, previzibil și suficient de clar. Mai mult, ingerința criticată a urmărit un scop legitim, și anume protecția drepturilor și a reputației altor persoane, ca și a prestigiului sistemului de justiție (*supra*, pct. 87 și 88). Reclamanta nu a părut să conteste că art. 18 alin. (2) din cod fusese accesibil, dar a susținut că nu era suficient de precis și de previzibil. Părea pregătită să accepte, astfel, că ingerința a urmărit un scop legitim (*supra*, pct. 79 și 80).

100. Curtea reține că, în speță, ingerința s-a bazat pe art. 18 alin. (2) din Codul deontologic, în vigoare la momentul faptelor, și că această dispoziție era accesibilă. Cu toate acestea, opiniile părților sunt divergente în ceea ce privește precizia și previzibilitatea dispoziției menționate. Curtea trebuie, astfel, să examineze dacă norma în litigiu îndeplinea cerințele de precizie și previzibilitate.

101. Curtea reamintește că o normă nu poate fi considerată „lege” decât dacă este formulată cu suficientă precizie pentru a permite persoanei să își reglementeze conduita: aceasta trebuie să fie în măsură – la nevoie, cu ajutorul unor îndrumări corespunzătoare – să prevadă, într-un grad rezonabil în circumstanțele date, consecințele pe care o anumită acțiune le poate avea. Acele consecințe nu trebuie neapărat să fie previzibile cu certitudine absolută: experiența arată că acest lucru este de neatins. Deși certitudinea este foarte de dorit, poate avea drept consecință o rigiditate excesivă, iar legea trebuie să fie capabilă să țină pasul cu evoluția circumstanțelor. În consecință, numeroase legi sunt formulate inevitabil în termeni care, într-o mai mare sau mai mică măsură, sunt vagi și a căror interpretare și aplicare constituie o chestiune de practică [a se vedea *Sunday Times împotriva Regatului Unit* (nr. 1), 26 aprilie 1979, pct. 49, seria A nr. 30; *Perinçek împotriva Elveției* (MC), nr. 27510/08, pct. 131-133, CEDO 2015 (extrase); și *Karapetyan și alții împotriva Armeniei*, nr. 59001/08, pct. 39, 17 noiembrie 2016]. Domeniul de aplicare al noțiunii de previzibilitate depinde în mare măsură de conținutul textului în discuție, de domeniul pe care este conceput să îl acopere și de numărul și statutul destinatarilor săi (*Chauvy și alții împotriva Franței*, nr. 64915/01, pct. 44, CEDO 2004-VI).

102. În ceea ce privește dispozițiile în litigiu la momentul respectiv, Curtea hotărăște că nu există ambiguitate în conținutul art. 18 alin. (2) din Codul deontologic: prevede că judecătorii nu își pot exprima părerea cu privire la probitatea profesională și morală a colegilor lor. Este adevărat că articolul incriminat nu definea precis conceptele de „opinie exprimată cu privire la probitatea morală și profesională” și „coleg”. Totuși, Curtea reține că SJCSM, Plenul CSM și Înalta Curte de Casație și Justiție au considerat observațiile făcute de reclamantă în articolul său ca încadrându-se în conceptul de „opinie exprimată cu privire la probitatea morală și profesională”, ceea ce nu pare să fie o interpretare arbitrară sau imprevizibilă.

103. De asemenea, au fost de părere implicit că în conceptul de „coleg” erau incluși judecătorii din alte instanțe decât cea în care funcționa reclamanta (*supra*, pct. 21-42). Abordarea autorităților în cauza reclamantei pare a fi fost consecventă, cel puțin în ceea ce privește interpretarea conceptului de „coleg”, cu abordarea avută de aceleași autorități cu privire la doamna judecător G.B. atunci când au impus o sancțiune din Codul deontologic judecătorului respectiv (*supra*, pct. 54). În orice caz, Curtea constată că, în procedura deontologică, reclamanta nu a invocat niciun argument privind presupusa lipsă de precizie a termenului „coleg” utilizat în art. 18 alin. (2) din cod.

104. Este adevărat că, în aprilie 2019, în cele din urmă, ICCJ a constatat, în procedura acțiunii în contencios administrativ inițiată de doamna judecător G.B. împotriva CSM, că nu era suficient de precis definit conceptul de „coleg”, deoarece putea însemna fie „coleg” din aceeași instanță, fie unul care funcționa în orice altă instanță și, prin urmare, a considerat că dispoziția legală contestată nu era clară (*supra*, pct. 54). Totuși, Curtea a hotărât în repetate rânduri că simplul fapt că unei dispoziții legale i se pot atribui mai multe interpretări nu înseamnă în mod necesar că aceasta nu îndeplinește cerința de previzibilitate (*Perinçek*, citată anterior, pct. 135). Mai mult, decizia ICCJ fusese pronunțată la câțiva ani după ce reclamanta publicase articolul și după ce procedura deontologică împotriva sa fusese soluționată prin hotărâre definitivă.

105. Reclamanta a subliniat că au existat foarte puține cazuri în care a fost aplicat art. 18 alin. (2). Totuși, chiar presupunând că la momentul când reclamanta își publicase articolul nu exista o jurisprudență privind interpretarea art. 18 alin. (2) din Codul deontologic, aceasta nu făcea imprevizibilă sau arbitrară aplicarea articolului de către autoritățile interne [spre comparație, *Satakunnan Markkinapörssi Oy și Satamedia Oy împotriva Finlandei* (MC), nr. 931/13, pct. 150, 27 iunie 2017]. Curtea consideră că posibilitatea de a-i fi impusă o sancțiune din Codul deontologic în temeiul conceptului de „opinie exprimată cu privire la probitatea morală și profesională a unui coleg” trebuia să fie previzibilă pentru reclamantă.

106. Dispoziția legală contestată a fost adoptată pentru a fi aplicată conduitei judecătorilor, care alcătuiesc un grup specific și restrâns, mai precis opiniilor exprimate de aceștia cu privire la probitatea altor colegi. La momentul evenimentelor incriminate, prevederea legală contestată era în vigoare de mai mulți ani și reclamanta, de profesie judecător și cu o bogată experiență în domeniu, nu putea pretinde că îi ignora conținutul. Prin urmare, dacă ar fi avut îndoieli cu privire la domeniul de aplicare exact al dispoziției contestate, s-ar fi putut abține de la publicarea articolului (*mutatis mutandis*, *Karapetyan și alții*, citată anterior, pct. 41). Se pare că reclamanta nu a urmat calea aceasta.

107. În lumina celor de mai sus, opinia Curții este că art. 18 alin. (2) din cod era formulat suficient de clar pentru a îndeplini cerințele de precizie și previzibilitate în temeiul art. 10 § 2 din Convenție.

108. Prin urmare, Curtea concluzionează că ingerința în litigiu era „prevăzută de lege”. În plus, acceptă că ingerința urmărea scopul legitim de a proteja drepturile și reputația altor persoane și de a menține autoritatea judiciară în sensul art. 10 § 2 (*supra*, pct. 99).

109. Rămâne de stabilit, prin urmare, dacă ingerința a fost „necesară într-o societate democratică”.

(c) Dacă ingerința a fost necesară într-o societate democratică

110. Curtea reiterează principiile generale stabilite în jurisprudența sa privind necesitatea ingerinței în libertatea de exprimare, administrarea autorității judiciare și libertatea de exprimare a judecătorilor [*Morice împotriva Franței* (MC), nr. 29369/10, pct. 124-31, CEDO 2015, și *Baka împotriva Ungariei* (MC), nr. 20261/12, pct. 158-67, 23 iunie 2016].

111. Revenind la speță, Curtea reține că reclamanta publicase articolul incriminat urmat de numele său și de funcția sa de judecător al Curții de Apel București (*supra*, pct. 6). Prin urmare, examinând ingerința în cauză, Curtea va acorda o importanță deosebită poziției avute de reclamantă, afirmațiilor sale și contextului în care au fost făcute (*Di Giovanni împotriva Italiei*, nr. 51160/06, pct. 75, 9 iulie 2013, și *Baka*, citată anterior, pct. 166).

112. Curtea reține, în plus, că scopul final al articolului reclamantei era de a ridica întrebări cu privire la rolul avut de procurori în timpul regimului comunist și cu privire la faptul dacă o persoană care ocupase o astfel de poziție era aptă să reformeze un act modern de justiție și să asigure buna sa funcționare. Se pare că reclamanta a scris articolul în contextul unei dezbatere publice mai ample asupra legislației privind lustrației privind persoanele care au făcut parte din structurile de putere (*supra*, pct. 25 și 82) și și-a concentrat atenția pe cariera președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție de la momentul când și-a publicat articolul, și anume doamna judecător L.D.S., care îndeplinise atribuții de procuror în timpul regimului comunist. Articolul reclamantei nu viza viața privată a doamnei judecător L.D.S., ci, mai degrabă, activitatea și ascensiunea sa profesională până la cea mai înaltă poziție judiciară din țară (*supra*, pct. 5). În aceste circumstanțe, opinia Curții este că articolul reclamantei se referea la aspecte de interes general privind funcționarea și reforma sistemului de justiție (*Morice*, citată anterior, pct. 128).

113. Curtea observă totodată că articolul reclamantei privea activitatea profesională a unui magistrat, care poate fi, ca atare, criticată personal între limitele permisibile și nu doar în mod teoretic și general (*Morice*, citată anterior, pct. 131), și poate fi supusă unor limite mai ample ale criticii acceptabile decât cetățenii de rând, atunci când acționează în calitate oficială (*ibidem*). Acest lucru se adevărează în special atunci când judecătorul sau

procurorul respectiv, precum în speță, ocupa o funcție publică foarte vizibilă, și anume aceea de președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

114. Ținând seama de poziția de judecător a reclamantei, Curtea reiterează că ne putem aștepta ca persoanele care activează în sistemul judiciar să dea dovadă de reținere în exercitarea libertății de exprimare în toate cauzele în care autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești ar putea fi puse în discuție (*Baka*, citată anterior, pct. 164). Este necesar ca autoritățile judecătorești să manifeste o maximă discreție, iar discreția ar trebui să-i descurajeze să facă uz de presă, chiar când sunt provocați. Cerințele superioare ale justiției și natura înaltă a funcției judiciare impun această datorie (*Di Giovanni*, citată anterior, pct. 80, cu trimiterile suplimentare). Este important ca puterea judecătorească să beneficieze de încrederea publicului pentru a-și îndeplini cu succes sarcinile (*ibidem*, pct. 81).

115. Cu privire la conținutul articolului incriminat, Curtea reține că autoritățile naționale au hotărât că reclamanta a încălcat art. 18 alin. (2) din Codul deontologic din cauza semnificației intenționate a articolului său și a exprimărilor utilizate în articol, cum ar fi: „tovarășă procuror”, „președintele tuturor judecătorilor”, „intangibilă”, „în plină ascensiune”, „stârpirea dușmanului orânduirii socialiste și înfăptuirea omului nou”, „[femei] condamnate pentru avort”, „toți acești tovarăși”, „uzurpatori ai Lui Hristos și ai Legii Lui”, „au păzit, cu strășnicie, temnița comunistă” și „a înfăptuit atâtea, cât să devină însuși președintele tuturor judecătorilor”. În plus, au fost de părere că articolul a încălcat obligația de rezervă, moderație și reținere în prezentarea opiniilor acesteia, a pus la îndoială probitatea morală și profesională a unui coleg judecător, iar afirmațiile sale nu erau judecări de valoare, ci au transmis aspecte specifice și o opinie personală clară și fără echivoc cu privire la probitatea morală și profesională a președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție. Autoritățile au considerat că articolul ar fi putut, pentru un observator rațional, să dea naștere unor îndoieli cu privire la probitatea morală și profesională a persoanei vizate, să dăuneze reputației sistemului de justiție și să întineze demnitatea poziției de judecător, independența și imparțialitatea puterii judecătorești. În continuare, reclamanta nu a prezentat probe în sprijinul acuzațiilor sale (*supra*, pct. 21-42).

116. Curtea constată că autoritățile naționale sunt, în principiu, mai în măsură decât o instanță internațională să aprecieze intenția din spatele frazelor și afirmațiilor în litigiu și, în special, să judece modul în care publicul larg le-ar interpreta și ar reacționa la ele (a se vedea, *mutatis mutandis*, cu privire la o plângere formulată în temeiul art. 8 din Convenție pentru o presupusă încălcare a dreptului la reputație, *Jalbă împotriva României*, nr. 43912/10, pct. 33, 18 februarie 2014). Având în vedere exercițiul de punere în balanță de către autoritățile naționale și motivele menționate în sprijinul constatărilor lor, Curtea nu vede niciun motiv pentru a pune sub semnul întrebării concluziile acestora.

117. Curtea constată, în această privință, că articolul reclamantei a fost, în principal, redactat sub forma unei relatări a experienței sale personale din timpul comunismului, care nu o privea direct pe L.D.S., și în care erau incluse afirmații despre activitățile desfășurate de procurori, o categorie din care făcuse parte doamna judecător L.D.S. la acea vreme, precum și întrebări retorice privind activitatea și ascensiunea ei profesională. Luând în considerare tonul și redactarea în general a articolului reclamantei, precum și domeniul problemelor ridicate de aceasta pe parcurs, Curtea este de acord cu aprecierea autorităților interne că articolul conținea de fapt acuzații privind atitudinea specifică a procurorilor, în general, și a lui L.D.S. în special – și anume utilizarea dosarelor ca arme pentru „stârpirea dușmanului orânduirii socialiste și înfăptuirea omului nou”, „hăituirea” femeilor care fuseseră forțate să-și avorteze copiii, uzurparea „Lui Hristos și ai Legii Lui” și păzind „cu strășnicie, temnița comunistă” –, negativă pentru ceilalți membrii ai societății. Prin urmare, articolul său sugera publicului că L.D.S. se comportase în mod imoral și ilegal și putea determina publicul să creadă că faptele ce au reprezentat conduita de care era acuzată L.D.S. de către reclamantă erau stabilite și incontestabile.

118. Curtea constată, cu toate acestea, că niciuna dintre informațiile invocate de reclamantă în afirmațiile sale – inclusiv adevărul istoric, legislația relevantă la momentul faptelor și notorietatea faptului că legislația în vigoare în timpul regimului comunist încălca drepturilor omului (*supra*, pct. 81 și 83) – nu pare să susțină sugestia că L.D.S. săvârșise oricare dintre faptele de natura celor afirmate de reclamantă, fie atunci când lucrase ca procuror, fie după ce devenise judecător. De asemenea, se pare că legea pentru lustrarea privind persoanele care au făcut parte din structurile de putere pe timpul comunismului a fost declarată neconstituțională de către Curtea Constituțională (*supra*, pct. 25).

119. În aceste circumstanțe, Curtea este mulțumită de faptul că motivele prezentate de autoritățile naționale și de instanțele interne în efectuarea exercițiului de punere în balanță a drepturilor concurente în cauză au fost suficiente sau relevante, dată fiind lipsa unei baze factuale suficient de exacte pentru acuzațiile reclamantei. Curtea este de acord cu constatările autorităților naționale că, în acest context și ca judecător, reclamanta ar fi trebuit să fie conștientă și atentă cu privire la riscurile publicării articolului și la impactul pe care acesta l-ar fi putut avea (*supra*, pct. 36 și 42) atât asupra vieții profesionale a doamnei judecător L.D.S., cât și asupra autorității judiciare.

120. Rămâne de examinat proporționalitatea sancțiunii. Cu privire la consecințele procedurii deontologice în cazul reclamantei, Curtea observă că acestea nu presupuneau nicio pierdere concretă și iminentă a funcției judiciare sau orice altă pedeapsă pecuniară pentru aceasta. Este adevărat că Guvernul nu a contestat că decizia din procedura deontologică era inclusă permanent în dosarul său profesional și urma să fie luată în considerare la evaluarea profesională pentru 2011-2013, care pare să fie încă în curs. De asemenea, în

timpul concursului din 2017 pentru promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție, IJ s-a întemeiat pe hotărârea sus-menționată atunci când a elaborat raportul negativ referitor la probitatea profesională a reclamantei, care sugerează că sancțiunea în litigiu era relevantă și a afectat aprecierea cererilor de promovare ale reclamantei (*supra*, pct. 49-50).

121. Curtea observă, cu toate acestea, că IJ nu a luat în considerare doar sancțiunea deontologică atunci când a elaborat raportul negativ din aprilie 2017 referitor la reclamantă (*supra*, pct. 49). De asemenea, reclamanta a admis că sancțiunea în litigiu, în sine, nu ar fi împiedicat-o automat să se înscrie pentru promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție în viitorul apropiat (*supra*, pct. 71). În plus, nu pare că reclamanta a fost împiedicată de sancțiune atât să se înscrie pentru a participa, cât și să participe în fapt la concursurile de promovare (*supra*, pct. 48), dat totuși a hotărât să se retragă.

122. Curtea ia notă de motivele invocate de reclamantă pentru decizia sa de a se retrage din concursul din 2017 (*supra*, pct. 85). Date fiind constatările de mai sus, Curtea nu este totuși pregătită să speculeze cu privire la rezultatul posibil al acestui concurs sau al altor concursuri viitoare sau cu privire la faptul dacă decizia prin care se constată că reclamanta a încălcat art. 18 alin. (2) din Codul deontologic ar reprezenta, în sine, descalificarea sau excluderea sa automată din concursuri.

123. Reiterând opinia sa cu privire la efectul de descurajare pe care teama de sancțiuni îl poate avea asupra exercitării libertății de exprimare [a se vedea, de exemplu, *Wille împotriva Liechtensteinului* (MC), nr. 28396/95, pct. 50, CEDO 1999-VII; *Nikula împotriva Finlandei*, nr. 31611/96, pct. 54, CEDO 2002-II; și *Elci și alții împotriva Turciei*, nr. 23145/93 și 25091/94, pct. 714, 13 noiembrie 2003], Curtea este de părere că, chiar în cazul în care decizia din procedura deontologică a putut avea un anume „efect descurajator” asupra exercitării libertății de exprimare a reclamantei, această decizie nu a fost excesivă în circumstanțele din prezenta cauză (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Antonescu împotriva României*, nr. 31029/05, pct. 33, 21 februarie 2012, și *Di Giovanni*, citată anterior, pct. 83).

124. Având în vedere cele de mai sus și importanța deosebită pe care o acordă poziției avute de reclamantă, Curtea consideră că autoritățile interne au realizat un echilibru just între necesitatea de a proteja autoritatea judiciară și reputația sau drepturilor altor persoane, pe de o parte, și necesitatea de a proteja dreptul reclamantei la libertatea de exprimare pe de altă parte. Ingerința a fost așadar „necesară într-o societate democratică” în sensul art. 10 § 2 din Convenție.

125. Constatarea Curții nu aduce atingere deciziei reclamantei de a urma până la capăt acțiunea în contencios administrativ împotriva CSM, prin care a solicitat anularea art. 18 alin. (2) din Codul deontologic (*supra*, pct. 45-47). În caz de admitere, dat fiind precedentul procesului similar al doamnei judecător G.B. (*supra* 54 și 55), se poate oferi reclamantei ocazia ca din dosarul său profesional să fie anulată și înlăturată sancțiunea impusă.

126. Prin urmare, nu a fost încălcat art. 10 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

127. În temeiul art. 14 din Convenție, coroborat cu art. 10 și cu art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție, reclamanta s-a plâns că a fost discriminată de autoritățile relevante deoarece, ca judecător obișnuit, a fost sancționată pentru declarațiile sale care nu fuseseră serioase, în vreme ce Procurorul general al Parchetului Național Anticorupție nu era pedepsit deloc pentru declarațiile calomnioase privind activitățile mai multor magistrați pe care îi numise expres sau care fuseseră ușor de identificat.

128. Curtea a examinat cererea așa cum a fost depusă de reclamantă. Cu toate acestea, având în vedere toate elementele aflate la dispoziția sa, și în măsura în care aceasta intră în competența sa, Curtea constată că nu reiese nicio aparentă încălcare a drepturilor și libertăților prevăzute în Convenție sau în protocoalele sale.

129. Rezultă că această parte a capetelor de cerere este în mod vădit nefondată și trebuie respinsă în temeiul art. 35 § 3 și 4 din Convenție.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* inadmisibilă cererea în temeiul art. 10 din Convenție privind pretinsa încălcare a dreptului reclamantei la libertatea de exprimare și celelalte capete de cerere;
2. *Hotărăște* că nu a existat nicio încălcare a art. 10 din Convenție.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 8 decembrie 2020, în conformitate cu art. 77 § 2 și 3 din Regulamentul Curții.

{semnătura_p_1}

{semnătura_p_2}

Andrea Tamietti
Grefier

Yonko Grozev
Președinte